

Miroslava Lukáčková

Polosponové konštrukcie v súčasnej španielčine

(posudek vedoucího diplomové práce)

Předkládaná diplomová práce je věnována tématu polosponových konstrukcí, tedy jazykovému prostředku analytické povahy, který je v současné španělštině hojně využíván. Tyto konstrukce mají různou měrou nakročeno ke gramatikalizaci a vytvářejí funkční systém, jenž je navíc různým způsobem provázán se systémem sponových konstrukcí a slovesných perifrází obecně. Jde tedy o téma zajímavé z hlediska praktického (prakticky zaměřené příručky a gramatiky, často určené nerodilým mluvčím jazyka, se snaží popsat fungování tohoto vrstevnatého jazykového prostředku) i teoretického (adekvátní výzkum systému těchto konstrukcí musí – kromě výše řečeného – přihlížet i k řadě dalších souvislostí, např. k sémantické typologii sloves, jež jsou součástí těchto konstrukcí). Pro studentskou závěrečnou práci psanou nerodilým mluvčím jde tedy o téma atraktivní, vedle obvyklých úskalí spjatých s jakýmkoli tématem u něj ale hrozí nebezpečí, že se nepodaří dostatečně překročit hranici mezi popisem praktického fungování těchto konstrukcí a jejich teoretickou analýzou.

Diplomová práce Miroslavy Lukáčkové standardně sestává z části teoretické a praktické. Část teoretická je podstatně delší a skládá se z pěti kapitol. První dvě uvádějí čtenáře do problematiky polosponových sloves a předkládají jejich definici, základní vlastnosti a klasifikaci. Z této klasifikace vycházejí zbývající teoretické kapitoly a postupně se věnují výskytům tří sémanticky definovaných typů sloves ve zkoumaných konstrukcích, konkrétně jde o *verbos de cambio* (kap. 4), *verbos de permanencia, persistencia o continuidad* (kap. 5) a *verbos de manifestación o presencia* (kap. 6). Nepříliš dlouhá praktická část zahrnuje čtyři případové korpusové studie. Autorka na základě dat z korpusu Araneum Hispanicum Maius zkoumá čtyři vybrané polosponové konstrukce (se slovesy *ponerse, quedarse, hacerse* a *volverse*), zejména pak to, do jaké míry souvisí výskyt určitého adjektiva v této konstrukci s volbou spony *ser* nebo *estar* v konstrukcích sponových. Závěrečná kapitola stručně shrnuje výsledky práce.

Ještě než se pustím do hodnocení, chtěl bych jako vedoucí práce stručně popsat její přípravu. Jde o práci zadanou již před delší dobou, konkrétně v roce 2016. Státnici autorka složila v roce 2018, z toho tedy vyplývá, že text vznikl v době, kdy už autorka měla řadu pracovních a jiných aktivit – a vznikl ve vlnách s většími přestávkami a až na krátkou závěrečnou fázi bez trvalejšího kontaktu s vedoucím. Toto konstatuji jen proto, aby byl zřejmý kontext vzniku práce.

V úvodu svého hodnocení práce bych se chtěl nejprve zastavit u aspektů, které považuji za pozitivní. V první řadě je to autorčino kultivované vyjadřování a schopnost srozumitelného a čtivého výkladu. Domnívám se, že jde o její silnou stránku, jako vedoucí jsem ji nemusel upozorňovat na žádné jazykové či formulační nedostatky, což je u diplomových prací dosti neobvyklé. Dalším kladným rysem autorčina přístupu je práce se sekundární literaturou – autorka pracovala i s některými poměrně obtížnými texty z odborné literatury a v zásadě je byla schopna tlumočit s pochopením a nadhledem. Zároveň ale – a tím se dostávám k problematičtějším rysům práce – až na

výjimky zůstala u pouhého tlumočení přečteného, nebyla schopna zobecňujícím způsobem postihnout teoretický rozměr studovaných textů, tematizovat některé obecné procesy, ke kterým v popisovaném systému dochází. Jinými slovy, až na výjimky se jí nepodařilo překročit hranici, o které jsem mluvil v úvodu: i v teoretické části zůstává u popisu fungování jednotlivých konstrukcí, a ač na základě své dobré španělštiny dokáže okomentovat některé zajímavé praktické souvislosti, nedaří se jí přinést něco, co by bylo možné v této teoretické části považovat za její osobní přínos. Nedokážu posoudit, zda je to dáno tím, že ji zajímá spíše praktické fungování jazyka (to je jistě žádoucí a u studentů hodné ocenění, nicméně u diplomové práce nesmí zůstat jen u toho), nebo zda to bylo částečně ovlivněno spěchem při přípravě práce.

Nedostatkem času byla naopak jistě ovlivněna podoba praktické, korpusové studie. Oceňuji, že si autorka – která neměla mnoho zkušeností s prací s korpusy – dokázala osvojit základy korpusové metodologie a připravila zmiňované případové studie (tyto studie jsou formálně v zásadě v pořádku a poskytují základní představu o zkoumaném jevu), nelze ale nevidět, že jde spíše o výzkum elementární, ilustrující analyzovaný fenomén jen velmi základním způsobem. Rovněž z časových důvodů nebyla nakonec zařazena studie kontrastivní, zkoumající též slovenské/české protějšky zkoumaných konstrukcí – to ale nepovažuji za vadu, ne vždy jsou všechny body zadání nakonec součástí práce, problém vidím spíše v elementárnosti předloženého výzkumu.

Poznámky a náměty k obhajobě:

- Jak bylo řečeno, srovnání se slovenštinou/češtinou nakonec nebylo součástí výzkumu. Během přípravy práce si autorka ale jistě určitou představu o tom, jak se promítají zkoumané konstrukce do slovenštiny, udělala. Mohla by ji u obhajoby stručně shrnout?
- Jaké byly největší potíže, kterým autorka čelila při práci s korpusem?

Z formálního hlediska byla práce připravena solidně, výjimkou jsou občasné překlepy, nejednotnost v uvádění bibliografických položek a skutečnost, že citace z korpusu byly převzaty v původní podobě, bez úpravy mezer u interpunkčních znamének.

Při závěrečném hodnocení jsem na pochybách. Jak jsem konstatoval výše, autorce se v práci nepodařilo překročit hranici popisného přístupu, který sice v zásadě věrně reprodukuje poznatky ze sekundární literatury, nedokáže ale nastudované zobecnit a podrobit skutečně teoretické analýze. Autorčin osobní přínos tím pádem spočívá v popisně laděném zpracování odborné literatury a v případových studiích, které jsou spíše elementární. Přihlédnu-li ale k některým pozitivním rysům práce, o kterých byla řeč výše, soudím, že celkově práce splňuje základní požadavky kladené na diplomovou práci.

Práci proto doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *dobře*.

V Praze dne 20. 8. 2021

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.